

הוראות והודעות

מספר ההוראה: 3.12 (הוראה 12 לפרק 3 בתע"ס) מס' עמודים: 9

תאריך תחולה: 1.1.2003 תאריך פרסום: י"ב בשבט תשס"ג
15 בינואר 2003

הנחיות למחלקות לשירותים חברתיים מיצוי חוק המזונות (הבטחת תשלום) תשל"ב-1972 =====

א. כללי

1. הוראה זו באה במקום הוראה 3.12 בתע"ס מיום 17.10.1993.
2. חוק המזונות תשל"ב 1972 והתקנות החדשות (תיקון תשמ"ב 1982) באים להבטיח אמצעי מחיה לנשים ולילדים שזכו בפסק-דין למזונות ולשחררם מהתהליך המייגע של ביצוע פסק הדין על ידי פנייה ישירה לחייב ו/או באמצעות הלשכות להוצאה לפועל.
3. בתקנות לחוק נקבעו סוגי הזכאים הזכאים לקבל תשלום חודשי של דמי מזונות.
4. יובהר כי האחריות לחוק המזונות היא בידי משרד המשפטים והסמכות לביצוע החוק הואצלה למוסד לביטוח לאומי. לפיכך אין לראות בדמי המזונות קצבה של המוסד לביטוח לאומי. דמי מזונות המשולמים לזכאים על ידי המוסד לביטוח לאומי נגבים על ידי המוסד לביטוח לאומי מהחייבים.

5. הזכות לקבלת דמי מזונות באמצעות המוסד לביטוח לאומי מותנית בעמידה במבחן הכנסות משפחתי.

6. החוק חל על פסקי דין שניתנו לאחר 1.10.71.

ב. זכאות

-----

1. תנאים מקדמיים

א. הפונה הינו תושב ישראל: בעל תעודת זהות ישראלית או תושב ארעי (בתנאים מסויימים) או בעל דרכון זר עם אישור שהייה בארץ ממשרד הפנים.

ב. בידו פסק-דין למזונות שניתן ע"י בית דין רבני/שרעי או בית משפט, או הסכם בין בני זוג שקיבל תוקף של פסק-דין או הסכם גירושין שקיבל תוקף של פסק-דין.

ג. הפונה הוא תושב ישראל, ובלבד שהחייב במזונותיו היה תושב ישראל ביום מתן פסק הדין למזונות או במשך עשרים וארבעה חודשים לפחות מתוך ארבעים ושמונה החודשים שקדמו ליום מתן פסק הדין למזונות.

2. זכאים

זכאי - מי שפסק דין ניתן לזכותו או לזכות ילדו הקטין*:

א. אשה שבחזקתה המשפטית לפחות ילד קטין אחד בין אם פסק הדין ניתן לזכותה, בין אם ניתן לזכות הילד ובין אם ניתן לזכות שניהם.

ב. אשה שאינה מסוגלת לכלכל את עצמה ולזכותה פסק דין למזונות

ג. אשה ללא ילדים שמלאו לה 60 שנה ולזכותה פסק דין למזונות

ד. ילד קטין אשר אינו מוחזק על ידי אימו ואינו גר עימה, והחזקתו אינה על חשבון המדינה (למשל: מוחזק על ידי אפוטרופוס או קרוב משפחה) ולזכותו פסק דין למזונות.

ה. אשה בהריון החל מהחודש החמישי להריונה.

* ילד קטין - לרבות ילד מאומץ וילד בגיר שאינו מסוגל לכלכל עצמו.

3. לא זכאים

- א. גבר שפסק דין ניתן לזכותו.
- ב. גרושה שאין לזכותה פסק-דין למזונות ואין בהחזקתה לפחות ילד קטין אחד הזכאי למזונות על פי פסק דין.
- ג. ילדים מנישואים חדשים - במנין הילדים של אשה שנישאה מחדש אין לוקחים בחשבון את הילדים שנולדו מהנישואים החדשים.
- ד. זוכה השוהה בחו"ל - זוכה שיצאה לחו"ל אינה זכאית לתשלום בתום 6 חודשים לשהייתה בחו"ל.
- ה. זוכה הנמצאת בכלא (לפי סעיף 147 לחוק הביטוח הלאומי).
- ו. ילד שנישא - גם כשהוא עדיין קטין.
- ז. ילד שאינו ילד קטין.
- ח. ילד שפסק דין למזונות ניתן לזכותו ואינו מוחזק ע"י האם אך עיקר פרנסתו על חשבון אוצר המדינה או רשות מקומית.

ג. פסקי-דין שאינם ניתנים לביצוע ע"י המוסד לבטוח לאומי

---

1. פסקי דין לכלכלת הבית הכוללים את החיוב. (כאשר פסק הדין מתייחס גם לגרושה וגם לילדיה ובני הזוג מנהלים עדיין משק בית משותף).
2. פסקי דין הכוללים תשלום עבור גרושה. (כאשר בני הזוג מנהלים עדיין משק בית משותף).
3. פסקי דין הכוללים תשלום עבור האשה וילד מעל גיל 18.
4. פסקי דין הכוללים סכומים שאינם בגדר מזונות.
5. פסקי דין שאינם נוקבים בסכום כספי.
6. פסקי דין בהם נאמר מפורשות שלא ניתן לפעול נגד החיוב.

ד. סוגי חייבים

חייב הינו מי שפסק הדין ניתן לחובתו והוא:

1. בעלה של האשה הזכאית למזונות, להלן "הזוכה".
2. אבי הילדים הגרוש מהאשה הזכאית למזונות.
3. אבי הילדים גם אם לא נישא לאשה הזכאית למזונות.

ה. שיעורי התשלום

שיעורי התשלום הם כפי שנקבעו בפסק הדין למזונות או בתקנות, (*) הכל על פי השיעור הקטן ביותר.

שיעורי התשלום עפ"י התקנות הם כשיעורי סכומי הגימלה ברמה מוגדלת (לאלמנה) כולל תוספת הנתנת לפי חוק הבטחת הכנסה.

שעורי הגימלה - באחוזים מהשכר הממוצע

מספר סדורי	סוגי הזוכים	% מהשכר הממוצע במשק (*)	פחות נקודות קצבה
1.	אשה שאין בהחזקתה ילד	25	--
2.	אשה שבהחזקתה ילד אחד	40	1
3.	אשה שבהחזקתה שני ילדים לפחות	47.5	1
4.	אשה שנישאה למי שאינו החייב ובהחזקתה ילד אחד	25	1
5.	אשה שנישאה למי שאינו החייב ובהחזקתה שני ילדים לפחות	37.5	2
6.	ילד המוחזק על ידי אפוטרופוס	25	1

2	37.5	2 ילדים המוחזקים על ידי אפוטרופוס	.7
--	10	כל ילד נוסף המוחזק על ידי אפוטרופוס מעבר לשני הילדים הראשונים	.8
		אשה שנישאה למי שאינו החייב והוא נטשה וחייב בפסק-דין למזונות (**)	.9
1	40	א. כשבהחזקתה ילד אחד	
1	47.5	ב. כשבהחזקתה שני ילדים לפחות	

(*) "תקנות המזונות": בתקנות אלה מוגדרים שיעורים לתשלום מזונות ואלה משתנים מעת לעת. בקביעת הזכאות מתחשבים בהכנסות הזוכה/ים ומתבצע מבחן הכנסה הקבוע בחוק - להלן סעיף י'.

(*) השכר הממוצע למשרת שכיר במשק, מתפרסם ע"י המוסד לביטוח לאומי.

(**) אשה שנישאה מחדש (דהיינו אינה עוד משפחה חד הורית) זכאית למזונות רק עבור ילדיה. שיעור התשלום 25% מהשכר הממוצע פחות נקודת קיצבה לילד אחד ו - 5%, 37 פחות שתי נקודות קיצבה עבור שני ילדים. אם נפרדה אשה כני"ל מבעלה ובידה פסק דין למזונות כנגדו תשוב ותהיה זכאית לשיעורי תשלום מוגדלים עפ"י התקנות הכוללים אותה, דהיינו 40% מהשכר הממוצע פחות נקודת קיצבה לאשה עם ילד אחד 47.5% מהשכר הממוצע פחות נקודת קיצבה לאשה עם שני ילדים.

הערות

-----

1. שיעורי השכר הממוצע מתעדכנים עפ"י החוק 4 פעמים בשנה.

2. לשיעורים אלה מתווספים מעת לעת פיצויי התייקרות בעקבות התייקרויות שחלו במשק ושעדיין לא קיבלו ביטויין בשכר הממוצע.

ו. תקופת התשלום

סעיף 6 לחוק קובע: "לא ישולם (תשלום) למפרע אלא עד היום שנקבע בפסק הדין או עד שנה אחת לפני יום הגשת הבקשה למוסד, הכל לפי המאוחר" על פי

הוראות מנהליות של המוסד לביטוח לאומי התשלום הינו עד שלושה חודשים
רטרואקטיבי - להלן סעיף 1.

ז. תחילת התשלום

1. תאריך תחילת התשלום נקבע על פי התאריך שצויין בפסה"ד אך אין
לאשר תשלום לתקופה רטרואקטיבית העולה על 3 חודשים מיום הגשת
הבקשה, למוסד לביטוח לאומי.
2. במקרים מיוחדים משלם המוסד לביטוח לאומי עד שנה לפני יום הגשת
הבקשה ובתנאי שנקבעו מזונות בפסק הדין לתקופה האמורה.

הערות:

- א. קשה מבחינה טכנית ומינהלית לבדוק אם האשה קיבלה תשלומים
מהחייב או מגורם אחר בתקופה של שנה לפני אישור פסק דין על
ידי המוסד.
- ב. חיוב רטרואקטיבי לתקופה של שנה עלול ליצור לחייב או לזוכה חוב
רציני. אם יתברר שהזוכה לא זכאית לסכומים שקיבלה והחייב לא
חייב בהם.

ח. סיום התשלום

1. במקרה ופסק הדין ניתן גם עבור האשה, ללא ציון סכום נפרד עבורה,
תאריך סיום התשלום הוא ביום שיפוג תוקף פסק הדין או בהגיע ילד
לגיל 18.
2. אם פסק הדין הוא עבור הילדים (לא כולל האשה) יופסק התשלום כאשר
הצעיר מבין הילדים יגיע לגיל 18.

ט. הגשת בקשה לתשלום

1. אשה המגישה בקשה לתשלום על פי חוק המזונות (הבטחת תשלום)
לרבות בקשה בגין הקטין בלבד, תגיש את הבקשה בעצמה לפקיד

התביעות למזונות בסניף המוסד לביטוח לאומי שבאזור מקום מגוריה,
בצרוף שלושה עותקים מפסה"ד והמסמכים הבאים:

- א. 3 תלושי שכר אחרונים או אישורים על הכנסות הזוכה מעבודה, או מכל מקור אחר.
- ב. צו אפטרופסות לגבי תובע קטין, באם יש לו אפטרופוס חוקי **שאינו** אחד מההורים הטבעיים. (עד גיל 18 האם היא אפטרופסית טבעית ואין צורך בצו אלא אם נשללה ממנה אפטרופסותה או נתמנה אפטרופוס נוסף).
- ג. אישור מההוצאה לפועל על **סגירת** תיק בהוצאה לפועל - אם אכן נפתח תיק בגין אותו פסק דין (מניעת מצב של כפל חיוב בתשלום מזונות).
2. זוכה שהוא קטין: בקשתו לתשלום תוגש על ידי אפטרופוסו.
3. במקרים מיוחדים כאשר האשה אינה מסוגלת להגיע לסניף המוסד לביטוח לאומי להגשת בקשה למזונות, תוגש הבקשה עם חתימה ע"י קרוב או אפטרופוס בצרוף יפוי כח לייצוגה ואשור רפואי על מוגבלותה.
4. בכל פעם שחלה הפסקה בתשלום במשך חצי שנה לפחות, על פי בקשת האשה או בהעדר פסק דין תקף, על האשה להגיש בקשה חדשה לתשלום דמי מזונות.
5. יש צורך להגיש בקשה חדשה בכל פעם שניתן פסק דין חדש.

י. מבחן הכנסה

חשוב שהעובד הסוציאלי ינחה את הזוכה לפעול למיצוי רצוף של זכויותיה לקבלת דמי מזונות למניעת מצבים של הפסקת תשלום.

על פי תקנות המזונות ינוכו הכנסות הזוכה והסכום שנשאר ישווה לסכום המצוין בפסק הדין - הסכום שישולם על ידי המוסד לביטוח לאומי יהיה הנמוך מביניהם.

הכנסות שלא מעבודה (כולל גימלה המשתלמת מהמוסד), מנוכות מהתקנות שקל תמורת שקל.

הכנסה מעבודה (ברוטו) מורידים סכום השווה ל - 17% מהשכר הממוצע במשק, ומהסכום הנותר (לאחר הורדת 17% מורידים עוד 40% היתרה מנוכה מהתקנות בסופו של החשבון משווה הסכום שנותר עם פסק הדין והתשלום נעשה עפ"י הסכום הנמוך מבין השניים).

י.א. המחלקות לשירותים חברתיים

1. המחלקה לש"ח תעודד נשים ונזקקים אחרים להגיש תביעות לדמי מזונות כדי לממש זכויותיהם עפ"י החוק, עם זאת אין לעודד הגשת תביעות נגד מי אשר הינו נזקק ומתקיים מהכנסה בשיעור קצבת הבטחת הכנסה או מהכנסה נמוכה מעבודה חלקית.
2. המחלקה לש"ח תיזום פעילויות שונות למימוש זכויותיהם של קבוצות זכאים אלו.
3. יש לראות את חוק המזונות ככלי חשוב המסייע למטפלים במשפחה להביא לאחריות המשפחה כלפי חבריה.
4. המחלקה לש"ח תפעל לביסוס שיתוף פעולה מירבי עם סניף המוסד לביטוח לאומי המקומי/האזורי על ידי הקמת ועדות משותפות, ו/או אנשי קשר קבועים.

י.ב. סיוע משפטי והדרכה למחלקות לשירותים חברתיים

נזקק הרוצה להגיש תביעה למזונות יוכל להעזר בלשכות הסיוע המשפטי של משרד המשפטים הנמצא בסביבת אזור מגוריו.

כתובות לשכות הסיוע המשפטי:

פקס	טלפון	
02-6259552	02-5696200	ירושלים רח' בן יהודה 34, מגדל העיר קומה 21 ירושלים 94230
03-5623561	03-5681200	תל אביב דרך פתח תקוה 55, ת"ד 20019 תל אביב 67138

פקס	טלפון	
08-6404539	08-6404526 08-6404527 08-6404528	באר שבע שדרות שזר 33, בית נועם קומה 8 ת"ד 534 באר שבע 84002
04-8679364	04-8683250	חיפה רח' חסן שוקרי 2, ת"ד 4436 חיפה 33101

יצחק חזן
המנהל הכללי